

En nu broeden

3 t/m 29 april

Beleef de Lente

Paasmandje met zachte vulling	3 april
Een hele klus	6 april
Nu wil ik weer	8 april
Eileuver	10 april
Het ooievaarsnest	13 april
Ooievaars heeft het nakijken	15 april
Cultuurjungle	17 april
Blogs, interviews, informatie	20 april
Gevaarlijke mol	22 april
Eilandgevoel	24 april
Kuikens, maar wanneer?	27 april
Een gaatje?	29 april
Kuuks kieken	1 mei

Foto Wim van Nee

Paasmandje met zachte vulling

3 april, Wim van Nee

Het begint een mooi gevuld paasmandje te worden, daar op het gemeentehuis in Gennep. Drie eieren en de vierde komt vast vannacht. Dat hoop ik in ieder geval wel, een beetje reserve inbouwen kan geen kwaad.

*Scheef en wankel van onderen,
recht van boven.*

*Ooievaarsdorp Het Liesveld,
begin jaren '90*

foto Wim van Nee

Kop eraf

Ze liggen er warmpjes bij, die eieren. En zacht. Hoewel, hoe zacht is zo'n ooievaarsnest eigenlijk? We hebben gezien dat er grote harde takken worden aangevoerd. Die zijn niet echt zacht te noemen. Zo'n nest is als je het goed bekijkt, helemaal niet een comfortabel bedje. Het ligt hoog op een schoorsteen, weer en wind hebben vrij spel. Het nest is ondiep en lijkt meer op een groot plat bord dan op een knus kommetje. Er ligt wel wat zacht materiaal in, maar dat vormt al snel een wat hardere koek. Aanvullen met zacht materiaal blijft nodig. De ooievaars bouwen maar door. Als de boel scheefzakt, dan zorgen ze dat de bovenkant weer recht wordt. Als het nest te hoog en zwaar wordt, dan wordt het instabiel en gaat vanzelf een keer om. Het is maar goed dat Leo de kop er ieder jaar afhaalt, anders was het allang gedaan met dit nest. Chapeau Leo!

Zacht pluis en knekeltjes

Bij ons in de tuin hangt een nestkastje vlak naast een boom. Deze boom wordt veel gebruikt door ransuilen, als uitvalsbasis voor de jacht in de tuin. Vorig jaar hebben pimpelmezen succesvol gebroed in dit nestkastje. Toen we na de winter het nestkastje schoonmaakten, werden we verrast door de prachtige zachte bekleding van het nest. Die bestond helemaal uit uitgeplozen braakballen van de ransuilen. Prachtig grijs en zacht muizenpluis.

En kleine gele veertjes ... en vogelschedeltjes en botjes. De jonge pimpelmeesjes zijn uitgebroed op de veertjes en knekeltjes van hun soortgenoten. Eerst denk je: wat bizar, daarna denk je: wat geweldig! Hergebruik ten top! Chapeau pimpelmeesjes!

2 mei

Intussen ben ik even gaan rekenen. Wanneer kunnen we het eerste kuiken verwachten? Als je vanaf het tweede ooievaarsei ongeveer 33 dagen verder telt, dan kom je uit op 2 mei. Houd deze datum een beetje in de gaten. Het kan een dagje eerder of later zijn.

terug

foto's Wim van Nee

... een hele klus ...

Een hele klus

6 april, Leo Daanen

Wim had het in het vorige blog al over het paasmandje met zachte vulling. En over te zwaar worden of omkieperen, dus maken wij dit nest elk jaar schoon.

Foto Leo: Zo ziet het nest er vaak uit na het broedseizoen, het laat geen of amper water meer door en dat willen we niet en kan ook niet, dus aan de schoonmaak.

Witte kalk

Het nest in Gennep zit bovenop het mooie meer dan 400 jaar oude stadhuis van Gennep. Midden in het centrum omringd door mooie terrassen, van waaruit je de ooievaars mooi kan observeren. Dit natuurlijk onder het genot van een kopje koffie, Limburgse vlaai, of een heerlijk zelf gebrouwen biertje Mmmm. Maar dat heeft ook consequenties, want loop je van het terras weg, dan moet je eigenlijk wel met een boogje langs het oude stadhuis lopen. Anders loop je, ja dat klinkt dubbelop, loop je de kans om er bescheten vanaf te komen haha. Want och verhip ja, de ooievaars zitten hierboven en die strooien wel eens van die witte kalk over de rand, ja poepen doen we allemaal hoor ;-). Alleen wij zijn zo netjes om het op de pot te doen, maar die hebben zij niet, dus ja NIET in het nest Pa, maar over de rand met die afval, zo houden we het nest tenminste schoon.

Modderpoel

Maar we hadden het over het nest schoonmaken, Wim opperde het al in zijn vorige blog over het paasmandje. En omdat het nest dus midden in het centrum zit, maken wij dat elk jaar schoon, een hele klus, maar dan heb je ook wat. Dit voor de veiligheid van de mensen die eronder door lopen, want ja het zou wat zijn als het halve scheef gebouwde nest naar beneden komt. Nee dat wil de gemeente niet, maar ook wij niet. En ja als je de foto bekijkt na een uitgevlogen nest met jongen, ziet het er vaak zo uit als op de foto. Paasmandje, huh nee joh, een grote modderpoel is het geworden. Dus actie en met de hoogwerker naar boven en die klus even klaren met z'n allen.

Mijn zus Maria en zwager Richard, die ook altijd mij bijstaan met ringen, hebben weer de prachtige bodems (2 kruislings op elkaar) en ring gevlochten van wilgenteen. En deze is op een van tevoren gemaakte mal, van de constructie waar het nest op ligt, op maat gemaakt en past dus altijd perfect. Thanks zus en zwager, maar ook Arie Arts boomverzorging, die met de hoogwerker boven bij het nest een handje helpt. Team work noemt men dat toch hé haha.

Filmpje

Ik maak altijd wat foto's en filmpjes van het hele gebeuren en deze heb ik voor jullie even opgezocht en achter elkaar geplakt. Met excuses vooraf, voor de harde (steenkoude) wind die de microfoon soms dichtslaat en ik niet goed te verstaan ben. Dan weet je ook meteen hoe het daarboven waait en koud het er is haha.

Inmiddels tijdens het maken van dit blog is het tweede paasdag middag, wie weet krijgen we vanavond een vijfde ei erbij dus een echt paasei, niet verstoppen hoor Ma, want we zien ze toch al zo moeilijk.

terug

Nu wil ik weer!

8 april, Arda van der Lee

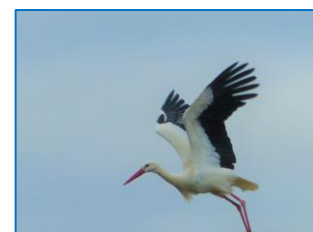
Man en vrouw ooievaar wisselen elkaar af tijdens het broeden. En onze ouders in spé willen graag allebei broeden: soms wordt met zachte drang de ander overgehaald op te staan en voedsel te gaan zoeken.

Lang niet bij alle vogels wisselen man en vrouw elkaar af bij het broeden. Bij de meeste soorten knapt het vrouwtje deze klus op. Neem de wilde eend; het vrouwtje heeft daar niet alleen de zorg voor het broeden, maar ook voor het grootbrengen van de jongen.

Maar onze ouders nestelen zich allebei graag op de kostbare eieren. Soms zitten ze zó lekker, dat ze eigenlijk geen plaats willen maken voor de ander. Maar de nieuwkomer frut, frunnikt en zeurt net zolang aan de kop van de ander, dat die uiteindelijk toch maar plaats maakt.

Wie heeft de beurt?

Als een ooievaar zit te broeden, is moeilijk te zien of het om het vrouwtje of het mannetje gaat. Gelukkig heeft ons mannetje een zilverkleurige aluminium ring om zijn (rechter)poot en het vrouwtje een zwarte (Elsa) ring om haar rechter poot. Dus als de ooievaar die op het nest over de broedende partner waakt, nou niet zijn rechterpoot heeft ingetrokken,

kunnen we ook makkelijk zien wie wie is. Het tijdstip van de dag kan misschien ook uitkomst brengen. Leuk om met elkaar eens op te letten of er 'vaste' tijdstippen van wisselen en broeden zijn van man en vrouw. Het vrouwtje zit in ieder geval vaak 's avonds en 's nachts op het nest.

terug

*In de uiterwaarden van de IJssel
foto Wim van Nee*

Eileuver

10 april, Wim van Nee

Het Gennepe broedsel is compleet. Vijf eieren, een mooi aantal. De relatief rustige broedperiode is aangebroken. Dat geeft mij even tijd om jullie mee te nemen voor een uitstapje naar Zwolle.

Uitgestorven

Ik ben een geboren en getogen Zwollenaar. Het was dan ook in Zwolle dat ik in de jaren '70 mijn eerste ooievaar zag vliegen. Dat was heel bijzonder. Ik was namelijk in de jaren '60 opgegroeid met het beeld, dat ooievaars in Nederland waren uitgestorven. Net als bevers, otters en wolven. Zij behoorden tot de categorie van dieren die hier onmogelijk nog konden leven, al had ik er toen geen idee van hoe het zover was gekomen.

IJsseldelta

Het rivierenland vormt van nature al een geschikte ooievaarsbiotoop. Toch is het de vorige eeuw helemaal fout gelopen. De grote rivieren vormden het riool van Europa, waarin en waarlangs de natuur veel te lijden had. De rivieren werden binnen dijken gedwongen, vervuild water werd zo snel mogelijk afgevoerd richting zee. Ooievaars, bevers en otters verdwenen uit ons land.

Inzichten zijn gelukkig veranderd. De grote rivieren hebben ruimte teruggekregen, om hoog water beter het hoofd te bieden en om natuurwaarden te herstellen. De ooievaar heeft hier heel dankbaar gebruik van gemaakt en is tegenwoordig alweer een normale verschijning rond Zwolle.

Bij Zwolle begint de IJsseldelta, waar de IJssel, de Overijsselse Vecht en het Zwarte Water uitmonden in de vroegere Zuiderzee, tegenwoordig Ketelmeer en Zwarte Meer. Het is ook in de IJsseldelta, in het buurtschap Grafhorst, waar in de zestiger jaren één van de laatste wilde ooievaarsparen

broedde. De herkomst was dan wel wild, maar deze ooievaars waren op het laatst toch afhankelijk van bijvoeren.

Eileuver

In mijn jeugd was er nóg een Zwolse ooievaar, een eileuver om iets specifieker te zijn. Wat een prachtig woord uit het Zwolse dialect. Hoewel ik geen carnavalsvierder ben, ging ik vroeger wel eens kijken bij de optocht in Zwolle. Onvermijdelijk kwam je de Eileuvers tegen. Het is de naam van de Carnavalsvereniging in Zwolle. Op de foto staat een gevelsteen in het centrum van Zwolle, die gemaakt is ter ere van het 22 jarig bestaan van de Eileuvers. Op de steen, een ontwerp van de bekende Zwolse kunstenaar Teun van der Veen, staat een prachtige eileuver, compleet met de Prinsensteek op zijn kop.

Blauwvingers

In de uiterwaarden van de IJssel lopen ooievaars weer statig rond en als u een fietstocht maakt over de IJsseldijk tussen Zwolle en Kampen komt u ze beslist tegen.

Dat doet me ook weer denken aan een mooi verhaal. In vroeger tijden heerste rivaliteit tussen Zwolle en Kampen. Toen Zwolle ooit een carillon verkocht aan Kampen, vonden de Kampenaren de prijs veel te hoog. Om de Zwollenaren terug te pakken, betaalde Kampen het enorme bedrag uit in stuivers. De Zwollenaren hebben hun vingers blauw geteld. Sindsdien worden Zwollenaren Blauwvingers genoemd.

Carillon

Intussen luister ik naar het carillon in Gennepe, dat ieder kwartier onze ooievaars begeleidt met vrolijke klanken.

Niet verkopen hoor, gemeente Gennepe. Voor je het weet heb je blauwe vingers.

terug

foto Joost Crèvecoeur

Het ooievaarsnest

13 april, Leo Daanen

In Gennepe zit het nest op een prima constructie die goed bevestigd is op de schoorsteen van het oude stadhuis. Vroeger zat het nest op de linker schoorsteen, later is de constructie op de rechter schoorsteen gemaakt en zijn de ooievaars dus een paar meter verhuisd.

Foto Leo: Links de paal die ingeteerd werd, rechts de paal die ingerot is en vervangen moest worden

Paal vrij gegraven om in te smeren, dit doen we elk jaar om inrotten te voorkomen.

Een paar jaar later, paal helemaal ingerot net boven het ingeteerde stuk en moest dus vervangen worden.

Paalnesten

Het nest in Gennepe zit dus bovenop een speciaal gemaakte constructie die weer op de schoorsteen bevestigd is. Zoals jullie gezien hebben in mijn vorige blog "Een hele klus" is het een stevig frame met plaat profiel met vierkante gaatjes voor de water doorvoer. Nieuwe bodems erin, nieuwe rand

erop en het nest kan er weer even tegen. Heel anders gaat het eraan toe met paalnesten. De paalnesten worden meestal in de grond geplaatst en geschoord met, of palen of schoor lijnen.

Rot op

Maar . . . . de paalnesten zijn niet zo onderhoudsvriendelijk als het nest op het oude stadhuis, wat dus op die speciale constructie zit. Een paal in de grond kan op den duur voor problemen zorgen, zo ook de paalnesten in Beugen die we inmiddels al vervangen hebben. De palen hebben we vanaf het begin jaarlijks ingesmeerd met speciale teer, zowel boven, als een stuk in de grond. Toen we deze na het broedseizoen weer in wilden gaan smeren, zei een van onze leden: Leo die paal is rot. Als spontane tegenreactie zei ik: ach joh, **Rot op** haha. We hebben om de uitspraak moeten lachen, maar het leed was er echt niet minder om. . . . . en wat nu? Ja zo'n paal, daar durf ik geen ladder meer tegenaan te zetten en dan naar boven te klimmen!

Gulle geveer

Tsja daar zitten we dan, mooi nest maar rotte paal verdorie. Mijn voorstel was om er stalen balken voor te gebruiken, maar wat kost dat wel niet? Een lid (Hans) van onze werkgroep zei, daar weet ik misschien wel wat op. Via zijn werkgever heeft hij goede contacten met een staal leverancier en heeft daar eens aan de bel getrokken. Neeeee, niet belletje trekken zoals jullie nu denken, maar letterlijk het bedrijf benaderd. Ik heb wat tekeningen gemaakt, met een lijstje wat we nodig hadden en potverdorie nog eens aan toe jongens, het werd allemaal voor ons gemaakt en ook nog op de plek afgeleverd. Stalen balken, hoeklijnen, bouten, moeren en alles mooi verzinkt ook nog. Kijk daar gaat

ons Hartje voor de natuur nou eens sneller van kloppen zeg. Zo snel dat ik op het punt stond om naar de dokter te gaan haha, grapje hoor ! Een paar jaar later heeft dit bedrijf, toen ook onze tweede nestpaal aan vervanging toe was, ons weer geholpen. In een woord GE-WEL-DIG toch !!

Chapeau

Nu zijn onze nestpalen opgehangen tussen de twee verzinkte H-balken geschoord met rvs schoor lijnen. Die verzinkte stalen balken rotten voorlopig niet meer, dus onze klus is geklaard mede dankzij dit spontane staalbedrijf. Wij zijn ze hier ontzettend dankbaar voor en zullen deze lieve en spontane hulp nooit vergeten. Ik mag hier geen reclame voor maken, want dan krijgen we het nog drukker zegt het staal bedrijf zelf haha. Maar ontzettend bedankt voor jullie steun, mede namens de ooievaars CHAPEAU hoor, een dikke pluim.

terug

foto Arda van der Lee

Ooievaar heeft het nakijken

15 april, Arda van der Lee

Deze week waren er kapers op de kust. Het nest moest met veel gedreig en geklepper verdedigd worden. De overvliegende soortgenoten waren kennelijk zo onder de indruk, dat ze het maar opgaven. Maar er zijn ook andere kapers van ooievaarsnesten, die wel succes hebben.

foto Arda van der Lee

Want toen ik laatst een foto, die ik in Lelystad had gemaakt, goed bekeek, zag ik niet een wit, maar een grijsbruin kopje boven de nestrand van één van nesten in de hoogspanningsmast.

Je kan ze bijna niet missen als je door Flevoland rijdt, de hoogspanningsmast(en) langs de A6 bij Lelystad met een tiental ooievaarsnesten. Op een aantal nesten zijn de eerste eieren gelegd en zitten de ouders te broeden. Maar niet alleen ooievaars.

Deze ooievaar heeft het nakijken. Een paartje nijlgans heeft bezit genomen van het grote nest. Deze Afrikaanse soort breidt zich steeds verder uit over Nederland, nadat enkele van hen als siervogel wisten te ontsnappen. Tijdens de broedperiode, die al in januari begint en piekt in april, worden niet alleen nesten van ooievaars gekraakt, maar ook buizerds en haviken worden van hun nest verdreven. Ze maken hun aanwezigheid met luid geroep en gesis kenbaar en verdedigen het nest fel. Mede daarom staat de nijlgans op de nominatie om als ongewenste exoot te worden bestempeld.

Maar ja, deze ooievaar schiet daar niet veel mee op. En of het nest dat hij er nu maar naast is gaan bouwen, ooit een veilige plek voor eieren en jongen wordt?

terug

foto Wim van Nee

Cultuurjungle

17 april, Wim van Nee

Vorige week nog een ode aan de IJsseldelta, maar niet alles is koek en ei. Vandaag een kijkje de andere kant op.

*Broedende scholekster op kale akker, kansloze onderneming.
foto Wim van Nee*

Eentonig

De weilanden staan eentonig vol met Engels raaigras. Akkers zijn immens groot geworden, om nog enigszins renderend te zijn. Waterpeil wordt laag gehouden om zware landbouwmachines de mogelijkheid te geven om snel het land op te kunnen. Ieder nieuw fietspad levert een weidevogelvrije zone op. Iedere Nederlandse vierkante meter wordt beheerd en moet tot nut zijn.

Toename

De bevolking in Nederland is sinds de jaren '70 toegenomen met meer dan 5 miljoen mensen. Iedereen moet uiteraard wonen, verstedelijking neemt toe. Iedereen wil zich kunnen verplaatsen door het land, het wegennet breidt steeds verder uit. Iedereen moet kunnen recreëren, steeds meer fietspaden doorkruisen de groene ruimte. De natuur wordt steeds verder teruggedrongen en moet zijn weg vinden in de kleine stukjes die overblijven.

Langs de randen

Ooievaars lijken zich te redden. Zij bewegen zich juist op en langs de randen van de menselijke activiteit. En die randen zijn er genoeg langs de bebouwing van de steden. Voor kritische soorten, zoals de grutto, is het echter één minuut voor twaalf. Hun leefgebied is zover verdwenen of aangetast, dat ze de vlucht moeten nemen naar plekken die op voorhand kansloos zijn. Een scholekster heeft midden op een kale akker misschien wel de mogelijkheid om een broedsel te starten, maar is op voorhand kansloos. Er is geen enkele beschutting om te kunnen vluchten, waardoor predatoren vrij spel hebben.

Te gemakkelijk

Nederland is een cultuurjungle geworden, waarin alles anders is, dan hoe het ooit was. Soorten die hoge eisen stellen aan de omgeving, zoals de grutto, leggen het loodje. En als een ooievaar door het weiland loopt, dan wordt hij zomaar verantwoordelijk gehouden voor het probleem van de grutto. De ooievaar is immers toegenomen, de grutto afgenomen. Eén en één is twee, dan moet de ooievaar wel de oorzaak zijn ...

Zo gemakkelijk wordt er soms geredeneerd. Zo gemakkelijk wordt er voorbij gegaan aan al het andere dat zo zwaar drukt op de natuurlijke kant van onze wereld.

Hoop

Soms word je er wel moedeloos van. Maar als je dan overal weer vogels hoort fluiten, als kikkers hun wangen volblazen, als de dotters op springen staan, als de ooievaars in Gennep op hun eieren liggen, dan zie je dat de natuur ook sterk is. Dan beseft je dat het voorjaar volop begonnen is. En dat geeft weer hoop.

Iedereen een prachtig voorjaar toegewenst!

foto Wim van Nee

terug

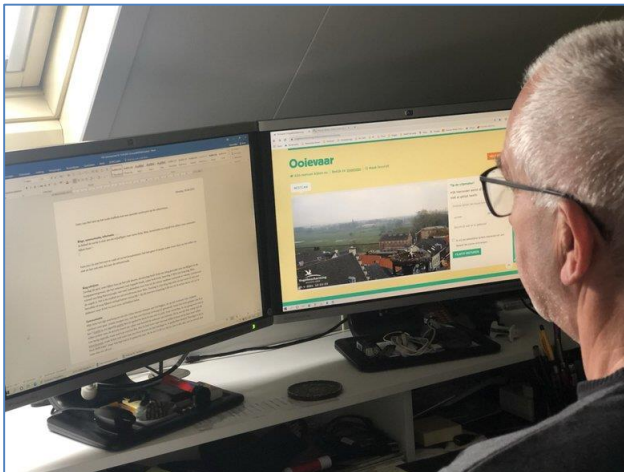
Blogs, interviews, informatie . . .

20 april, Leo Daanen

Ja, Beleef de Lente is voor ons als vrijwilligers met name Arda, Wim, Annemieke en mijzelf niet alleen maar ooievaars kijken hoor ! Nee er komt wel meer bij kijken.

Blog schrijven

Zondag 18 april, even kijken hoe zat het ook alweer, donderdag heeft Arda een blog gemaakt over de Nijlgans in de hoogspanningsmast, die het ooievaars nest ingepikt heeft, super leuk Arda. Zaterdag is Wim zijn blog dag, Wim schreef een blog Natuurjungle, met veel raakvlakken over hoe wij de natuur inpikken en er zodoende minder ruimte voor de vogels is. Het is de realiteit en mooi omschreven door Wim. Dinsdag is mijn blog dag weer en dus moet ik niet met

hetzelfde of erop lijkend verhaal komen natuurlijk ! Op dit moment maandag 9.00 uur zit ik achter de pc mij suf te piekeren waar ik het nu eens over zal hebben haha, gelukkig heb ik dat niet vaak, of bijna nooit.

Interview L1

Vrijdag 16 april: Mijn hele tuin ligt overhoop en we zijn volop nieuwe stoepen aan het leggen, als op dat moment mijn mobiele telefoon over gaat. Goede morgen Leo, met Bas van Omroep Limburg (L1 genaamd). Komt het even gelegen dat ik je bel ? Euhhh ja, en eigenlijk euhhh nee (in gedachte denk ik: nee niet nu joh), maar vertel Bas. Ik zou graag even met je willen praten over de actuele stand van zaken, wat betreft de ooievaars in Gennep. Oh ja, we zijn hier volop met de tuin bezig eigenlijk, maar wat is je voorstel Bas. Nou ik had even naar Gennep willen komen en je daar even willen interviewen, maar ik kan ook even naar jou thuis komen als dat handiger is. In gedachten denk ik "handiger is als je thuis blijft haha" maar hoe laat had je in gedachte dan. Als ik om 11.00 uur bij jou ben is dat oké. Nou ja dan kom maar even Bas, tot straks dan.

Informatie

Tsja dan denk je als je ophangt, mijn god wat heb ik nu weer gedaan, zijn we hier volop bezig en toch spreek ik nog midden op de dag af om een interviewtje te doen. Ik loop naar buiten en roep, jongens er is om 11.00 uur pas koffie, want dan krijg ik nog effe iemand anders op de koffie. En ja hoor klokslag 11.00 uur stond Bas op de stoep. Koffie Bas, hij is nu toch klaar haha, terwijl het werkvolk aan de koffie zit, vuurde Bas zijn vragen over de ooievaar in Gennep af. Er bellen wel vaker redacties voor een interview of voor krantenartikel bijv. Nu even terug naar maandag 09.00 uur, welk blog ik zal gaan schrijven. Hé, dat is ook wel leuk, ik ga eens een blog maken over hoe het achter de schermen eraan toe gaat hier. Ik plak meteen de link van het interview erin en ja hoor, dan kunnen jullie het allemaal zelf beluisteren op L1 haha. Komt je bezoek toch nog mooi uit Bas, ik stuur deze informatie gewoon via mijn blog door. Nou bij deze mijn nieuwe blog dus!

terug

Foto Leo:

Ohhh ja, ik was eigenlijk in mijn tuin bezig,, dus snel weer verder met de stoepen leggen. Anders komt het niet af. Dan kan ik straks na BdL lekker uitpuffen hier

foto Arda van der Lee

Gevaarlijke mol

22 april, Arda van der Lee

Bij sommige vogelsoorten van 'Beleef de lente' is te zien dat het mannetje voedsel brengt aan het vrouwtje. Bij ooievaars wisselen de ouders regelmatig tijdens het broeden en heeft het vrouwtje dus alle tijd om haar eigen voedsel te zoeken.

Ooievaars hebben een uitgebreid en gevarieerd menu. Ze jagen door behoedzaam door het gras te stappen en vangen slakken, regenwormen, grote insecten -zoals sprinkhanen en kevers-, kikkers, padden en muizen. Een ringslang zullen ze ook niet versmaden. Als ze een prooi hebben opgemerkt, kunnen ze die bliksemsnel en trefzeker met hun sterke, lange en puntige snavel vastgrijpen.

Mol

De grootste prooi die ze min of meer gemakkelijk kunnen doorslikken, is een mol. Maar dat is niet

zonder risico. Want stel je voor ..... een ooievaar slikt 'per ongeluk' de mol met z'n staart als eerste in, dus met de kop omhoog. Heb je weleens goed naar een mollepot gekeken? Daar zitten vijf vingers aan met akelig scherpe nagels. Bedoeld om te graven. En stel je dan eens voor dat die mol zijn poten uitslaat en daarmee in de slokdarm van de ooievaar haakt. Muurvast. Sommige ooievaars overleven dat niet.

Soepel door het keelgat

Gelukkig gaat het bijna altijd goed. Een vogel slikt niet zomaar een prooi in. Denk ook maar eens aan een reiger, aalscholver of fuut. Die slikken een vis ook niet met de staart eerst in, dan dreigt nl. ook het gevaar dat een grote vis met zijn vinnen blijft steken. Al deze vogels draaien en pikken net zolang aan hun prooi, totdat hij soepel door het keelgat glijdt.

terug

Eilandgevoel

24 april, Wim van Nee

In de vijver achter het huis drijft een eiland. Ik had het dit voorjaar nog niet eerder opgemerkt. Het lijkt wel plastic soep.

Onderwateropname van kikkerdril.

foto Wim van Nee

Maar van iets dichterbij zie ik het beter. Het is een eiland van kikkerdril. De bruine kikkers zijn al wat langer wakker, ze zetten hun bescheiden knorgeluid iets meer kracht bij, door de keelzak op te blazen. Ik vermoed dat het dril van

hen is. Ik bekijk het drileiland eens goed. Hoeveel eitjes zouden het zijn? Een paar honderd heb je er zo. En dat van één kikkervrouwtje. Waar is ze eigenlijk? In geen velden of wegen de bekennen. Geen waakzame kikkervader of -moeder, die het nageslacht beschermt.

Zorg

Dat is bij de ooievaars wel anders. Zij hebben slechts vijf eieren. Ze broeden erop en beschermen ze met hun leven. Hun nest is hun eiland, waar niet iedereen zomaar bij kan of op mag. En wie wel komt, wordt, desnoods hardhandig, de les gelezen. Geen plek voor indringers of andere gevleugelde schepsels op het Gennepse eiland. In tegenstelling tot de kikkers, is bij vogels de zorg voor de eieren groot.

Dril

Ik kijk weer naar het kikkerdril. Dat worden wel heel veel kikkers, als ieder eitje een volwassen kikker oplevert. Maar als je als kikkerouders niets beschermt, dan kan er veel mis gaan. Het wordt gevaarlijk, als de kikkervisjes uit hun geleichtige omhulsel kruipen. Het water zit vol met vijanden. Geelgerande waterkevers en larven van libellen liggen al op de loer. Een school voorntjes schiet door het water, zij lusten ook wel een kikkervisje. Als er uiteindelijk eens twee of vijf of tien kikkervisjes volwassen worden, dan hebben de kikkers het helemaal niet zo slecht gedaan. Maar waarom worden er dan zoveel geboren?

Reserve

Kikkers zorgen voor heel veel reserve. Juist omdat ze de boel niet bewaken, is dit hard nodig. Het slagveld onder water is groot. Is die hoeveelheid eitjes dan allemaal voor niks? Nee, dat is het niet. De kikkervisjes vormen een belangrijke voedselbron voor allerlei in het water levende dieren. De dikkopjes eten heel klein plantaardig en dierlijk voedsel en zetten dit om in kikker(visjes)vlees. En dat is weer belangrijk voedsel voor grotere dieren. En zo worden al die kikkervisjes niet voor niets geboren. Ze vormen een onmisbare schakel in de voedselketen.

Achterhoede

De ooievaars hebben vijf eieren. We weten nu al, dat de kuikens die eruit komen, niet allemaal groot gaan worden. De eerste twee kuikens komen bijna gelijktijdig uit het ei. De derde komt er vlak achteraan en vormt de achterhoede, met een goede overlevingskans. Kuiken vier en vijf komen echter met tijd-achterstand ter wereld. Zij zijn echt reserve. Zij maken alleen kans, als er met de eerste drie iets gebeurt of wanneer de voedselomstandigheden extreem goed zijn.

De reservebank van kikkers is een paar honderd stoeltjes lang, die van de ooievaars slechts twee. Gelukkig maar, een paar honderd zou niet passen op het ooievaarseiland op het gemeentehuis van Gennep.

terug

Kuikens, maar wanneer ?

27 april, Leo Daanen

Als ooievaars broeden liggen ze echt plat op het nest, zodat je ze amper ziet. De broedtijd in Gennep begint zijn einde te naderen, meerdere kijkers willen inmiddels een barst in het ei of zelfs al een kuiken zien, maar wanneer is het zover ?

Foto Leo:

Ooievaars liggen tijdens het broeden echt plat op het nest.

Broedduur 32-33 dagen

We weten inmiddels dat de eieren zo ongeveer om de 48 uur gelegd worden en zo ook dit jaar in Gennep. Ik zal hier even een overzichtje van geven:

- 29 maart 0.20 uur ei 1
- 30 maart 23.25 uur ei 2
- 01 april 23.15 uur ei 3
- 03 april 23.32 uur ei 4
- 06 april 0.52 uur ei 5

omdat het ene ei net voor en het andere ei net na middernacht gelegd is, lijkt het alsof het niet om de dag is, maar dat is het natuurlijk wel, op een uurtje of 1,5 na. De broedduur is dus ongeveer 32 á 33 dagen vanaf het tweede ei geteld, omdat ze niet volop broeden op het eerste ei. Je zou dus vanaf 30 maart moeten gaan tellen en als het goed is zouden er dan 1 of 2 mei kuikens moeten komen.

Zoomen

Dus over enkele dagen is het gedaan met het wijdse blik op het Niersdal haha. Ook nog haha erachteraan, als ik nu maar geen ruzie krijg met de kijkers, Oeps. Maar we willen natuurlijk met z'n allen met de neus op die eieren zitten of niet dan ? Dus vanaf woensdag of donderdag gaan we inzoomen beste kijkers, dan gaan we het nest letterlijk de huiskamer inhalen. Het is alleen niet te hopen dat ze de huiskamer vol kakken, maar gelukkig zit er een glasplaat tussen toch ! Dus het gaat spannend worden de komende dagen en wil je de kuikens net als Calimero (wie kent hem nog dat leuke zwarte kuikentje) met een eierdop op zijn kop te zien krijgen, zal veel tijd voor het scherm door moeten brengen. Gelukkig hebben we een troef achter de hand, jawel hoor onze enige echte clipmaker Jan-Willem haha. Die maakt er wel weer een mooi clipje van, voor degene die het gemist hebben.

Voorproefje

Om alvast in de stemming te komen heb ik een mooi nieuwtje voor jullie allemaal. Even verderop in

Venzelderheide bij het kantoor van Jobs4work van Geert en Karin Kroon staat ook een ooievaars nest, met inmiddels sinds dit jaar ook een camera erop. Op dat nest werden maar liefst zes eieren gelegd en inmiddels is gisteren 26 april het zesde kuiken geboren. Ik kreeg een clipje van Geert doorgestuurd en deze wil ik jullie niet onthouden en als voorproefje voor Gennep even meesturen.

terug

foto Arda van der Lee

Een gaatje?

29 april, Arda van der Lee

Nog een paar dagen. Toch bekijken we nu al vol spanning de eieren zodra de broedende ouder even opstaat. Zien we al een gaatje, zien we een barstje? Na 33 dagen broeden zou het zover moeten zijn. Horen de ouders hun kuikens al piepen in het ei?

Voor iets dat zo licht is, is de schaal van een vogelei extreem sterk. Een kuiken, dat uit het ei kruipt, moet urenlang, soms dagenlang, hard werken om door de schaal te breken. De kuikens van de meeste vogels hebben een klein bobbeltje vlakbij de punt van hun snavel, de zogenaamde eitand, om hen te helpen. De eitand valt al snel af nadat het kuiken uit het ei is gekropen. De eitand wordt gebruikt om één of meerdere gaatjes in het ei te maken. Als dat gelukt is, moet de eischaal nog helemaal gebroken worden. Door dat gaatje is de schaal al een stuk minder sterk.

Krachtpatser

Het kuiken breekt de schaal door van binnenuit met zijn lijfje stevig te drukken. Soms kan je dan ook het kuiken horen piepen. Het ei breekt niet zomaar willekeurig, nee, net iets boven het breedste deel. Dat is ook goed te zien op de foto waar een jonge kievit bezig is uit het ei te komen.

Lege doppen

Je kan aan lege eierschalen die je nu weleens ziet liggen, daarom ook vaak wel zien of ze 'gewoon' zijn uitgekomen of dat het ei door een rover kapot is gemaakt. Dan is de schaal niet doormidden, maar zit er alleen een gat in, waardoor de smakelijke inhoud is opgeslurpt.

terug

Kuuks kieken

1 mei, Wim van Nee

De eieren staan op springen op het moment dat ik dit schrijf. En wanneer u dit leest, is het eerste jong waarschijnlijk al uit zijn of haar ei gekropen. Dan is pa ooievaar eindelijk papa en ma ooievaar mama. (Update zondag 14.35 uur: twee jongen uit)

*Uitbrekende jonge ooievaar (broedgeval in gevangenschap)
foto Wim van Nee*

Anders dan vorig jaar

Na zoveel dagen eindelijk uit het te klein geworden omhulsel. Wat een bevrijdend gevoel moet dat zijn. Het door ma meegeleverde voedsel is precies op, het kuiken is precies klaar om het zelf verder te gaan

doen. Perfecte timing.

Elders in het land zijn al jonge ooievaars. Vaak worden de vroegsten al half april geboren, maar in Gennepe is het dit jaar iets later. Hoe dat komt? Twee dingen zijn anders dan vorig jaar en spelen mogelijk een rol: Andere weersomstandigheden in de aanloop van de broedtijd en een ander vrouwtje op het nest.

Ganzerik en hinde

Een jonge vogel heet in het algemeen kuiken, maar wordt in BdL-kringen vaak kuuk genoemd. Ik moest wel even wennen aan het woord kuuk. Waarom niet kiek? Zoals in kiekendief? Of kuik?

Vrouwetje, ook zo'n woord waarnaar het steeds zoeken is. Vaak hebben we het over 'ma ooievaar'. Dat klopt natuurlijk pas, als er jongen zijn. En het mannetje wordt dan automatisch 'pa ooievaar'. Toch blijft het een beetje zoeken naar mooie woorden. Er bestaan wel mooie woorden voor mannelijke dieren in het dierenrijk, zoals bok of haan. Persoonlijk vind ik ganzerik een heel mooie voor een mannelijke gans. Ook voor vrouwelijke dieren zijn ze er. De allermooiste vind ik hinde, voor een vrouwelijk hert. Maar voor ooievaars lukt het me niet. Het vrouwetje is geen hen, het mannetje geen haan. Maar wat dan wel?

Het goede moment

Als de jongen er zijn, dan komt het erop aan. Is het juiste voedsel beschikbaar? Wat heeft het koude voorjaar voor invloed gehad op de stand van voedzame insecten, die vooral voor de jongste kuikens van levensbelang zijn? Zijn deze bronnen op het goede moment beschikbaar? Het zal wel moeten, want er zijn heel veel bouwstoffen nodig voor de opbouw en ontwikkeling van het skelet, de spieren en voor de groei. De tijd zal het ons leren...

Vaar en moer

Vaar is al van oudsher een samentrekking van het woord vader. Is moer dan afgeleid van moeder? Het zou best kunnen, een moer is ook een vrouwelijk konijn.

Ik denk dat ik eruit ben. Pa ooievaar is gewoon ooievaar en ma ooievaar wordt ooiemoer. En kuikens zijn kuuks en dat is modern Nederlands.

foto Wim van Nee

terug